

SLOVENSKI PRIMOREC

UREDNIŠTVO in UPRAVA v Gorici v ulici
Riva Piazzetta 18 - Cena oglasom po dogovoru.
Oprto vsak delavnik od 10. - 12. ure

KATOLIŠKI TEDNIK

IZIDE VSAKO SREDO
Poštni ček. račun št. 9-17768 - Poština plačana
v gotovini - Sped. in abbonamento postale II. Gruppo

Leto III. Štev. 38

GORICA DNE 17. SEPTEMBRA 1947.

Cena L. 10

OB SPREMENBI OBLASTI

Po položitvi ratifikacijskih listin v Parizu dne 15. IX. se je med Slovenci, ki pripadajo Italiji, spreminila oblast.

Novo oblast sprejemamo kot katoličani v duhu sv. vere, ki nas uči, da moramo biti vsaki oblasti podkorni, dokler ne ukazuje stvari, ki so proti najvišji oblasti božji.

Katoliški Slovenci v Italiji bomo lojalni državljani, kakor smo bili vedno v zgodovini.

Zato pa se nadejamo, da bodo tudi nove italijanske oblasti spoštovale in ščitile vse naše pravice, ki nam jih daje božje, cerkveno, državno in mednarodno pravo.

Nadalje zaupamo, da nove oblasti ne bodo ponavljale napak, ki so pravni čut našega ljudstva tako u žalile, da so se mnogi dali preslopiti

ti od varljive OF, ki jim je obetala svobodo, in so tako prišli v sedanjo nepopisno nesrečo.

Slednjič prosimo nove italijanske oblasti, naj v pravem umevanju obupnega položaja svobodoljubnih in zato preganjanih Slovencev, ki so pribezali na to ozemlje — ter z bistriim pogledom na bodoči razvoj mednarodnih odnošajev s krščansko širokogrudnostjo te žrtve svetovnih dogodkov sprejmejo in podpirajo, zaupajoč, da se bodo tozadevno žrtve obilno obrestovale.

Naj nova doba italijanske oblasti na tem ozemlju dokaže, da se plemeniti italijanski narod ne istoveti s fašizmom, kakor se tudi slovanstvo ne sme istovetiti s komunizmom, ampak je le žrtev te največje zablode in obenem svarilo za ves kulturni svet.

Papež Pij XI. o nalogah Cerkve in katoliškega sveta

Papež Pij XII. je v nedeljo popoldne govoril na trgu sv. Petra ob priliki proslave 25-letnice ustanovitve italijanski KA 50.000 možem in nepregledni množici drugih vernikov, kakršne v zgodovini verskih manifestacij še ni bilo, o njihovi dolžnosti sodelovanja pri duhovnem preporodu družbe in o dolžnostih vpliva na družinsko in duhovno življenje, ki je danes bolj kot kdaj potreben. Danes je čas preizkušenj. Smo v trdi tekmi, o kateri govori apostol sv. Pavel. Živimo v času skrajnega napora in je samo še nekaj minut, ki pa so odločilne. Sv. oče je potem prešel na naštevaje sledečih točk, na katere se mora usmeriti vsa aktivnost KA.

1. Verska kultura, da se poglobi znanje resnice naše sv. vere.

2. Posvečevanje nedelj in praznikov, ki morajo postati spet dnevi Gospodovi, dnevi češčenja in molitve, dnevi sv. maše, premišljevanja, zbranosti in veselega snidenja v družinskem pristrnem krogu. Naj ne bodo ti dnevi po trdem in poštenem delu v tednu dnevi greha.

3. Rešitev krščanske družine s tem, da damo domačemu ognjišču in vzgoji mladine krščanski značaj.

4. Socialna pravičnost, poudarja joč, da je pot rešitve socialnega vprašanja edinstveno označena v naših katoliških Cerkvah.

Zato si ni potrebno izmišljati varljivih in neprimernih rešitev in slediti krivim slepilom. To, po čemer morate težiti, je najpravičnejša razdelitev dobrin, ki je in ostane vedno važna točka v programu katoliškega socialnega nauka.

Ni pa ne socialno ne gospodarsko ne pravično, če niso zemeljske dobrine da gotova mere neenako razdeljene. Toda Cerkev se upira nagradenju teh dobrin v rokah samo nekaterih bogatinov, medtem ko so velike množice obsojene na bedo in gospodarske razmere, ki so človeka nevedne.

Neka najpravičnejša razdelitev bogastva je torej drugi socialni cilj, ki je vreden naših naporov. Zasedovanje tega cilja pa predpostavlja, da tako posamezniki kot skupnost pokažejo za pravice in potrebe bližnjega isto razumevanje, kot ga imajo za lastne pravice in lastne dolžnosti.

Nazadnje — kot 5. točka — mora biti obnovljen moralni čut: Poštenost, resnicoljubnost v človeškem sožitju in čut odgovornosti za javno blaginjo.

Končno je sv. oče ob zaključku svojega govora naslovil na ves svet poziv, naj se trudi za resnični in pravični mir, kakor si prizadeva za to veliko dobrino neprestano on sam. Prav odločno je zavrnil vse one, ki zaradi strankarskih koristi hočejo delo Vatikana prikazati v napačni luči.

Pospešite dan, je zaklical sv. oče, v katerem bodo narodi brez izjeme odvrnili od sebe vse boje in spore ter se združili v bratskem objemu, da obvarujejo človeški rod pred novimi neverjetno strašnimi nesrečami.

Ura ločitve

Goriško mesto se poslavlja od svojih okoličanov, ki jim je bilo skozi stoletja središče gospodarskega in kulturnega življenja. Neštete množice deželanov iz cone A in B prihajajo semkaj, da si nakupijo z zadnjem hipu še najpotrebnejših stvari in da se poslove od sorodnikov, znancev, prijateljev. Zdi se, da so dnevi od 12. do 15. septembra veliki tržni dnevi sv. Andreja. V ponedeljek 15. 9. bodo zavezniške oblasti izročile mesto italijanskim oblastem in se umaknile z Morgonove črte, jugoslovanske oblasti pa bodo zasedle novo mejo svoje države, kakor jo določa mirovna pogodba. Na ta dan bodo namreč vse prizadete države položile v Parizu ratifikacijske listine in — naša mala dežela bo razrezana na dvoje. Gorica bo ločena od svojega najbližjega zaledja.

Vrši se pa tudi nov beg premnogih naših ljudi proti zahodu. Kako je prišlo vse drugače, kakor smo želeli mi in kakor so si želeli tudi mnogi naši zaslepljeni nasprotniki!

Tudi mi se poslavljam od premnogih naših bralcev. Težka nam je ta ločitev. Oni ostanejo v svoji narodni državi. Priporočamo jim, naj bodo lojalni in zvesti državljani, kakor so katoliški ljudje, četudi preganjani, vedno bili. Obenem pa naj ostanejo zvesti otroci božji in zavedni katoličani.

Našemu listu so zlobno podtikali, da se bori proti Jugoslaviji kot taki. Tega nismo nikdar delali. Tudi se nismo borili za kakke gospodarske in politične interese, ampak smo branili samo interese vere in sv. Cerkve, ki so najvišji interesi vsakega naroda in vsega sveta. Zato tudi sedaj ob ločitvi ni nič drugega v našem sreču, kot želja, da vsi ostanemo dobri katoličani in vsak v svojih novih mejah lojalni državljani. Od držav pa pričakujemo pravičnosti in svoboščin, ki so nam jih zagotovile s podpisom mirovnih pogodb.

Ali je krščanstvo še vedno sodobno?

V današnji zmedi pojmov in nazorov se lahko tudi vernemu človeku včasih vsili vprašanje: Ali je krščanstvo na vsej črti še vedno sodobno? Ali ni v tem ali onem vprašanju, recimo v socialnem ali političnem, že okorelo in zastarelo? Ali se ga naj še vedno dosledno držimo?

Kaj zastareva?

Mnogo reči in mnogi nazori prej ali slej zastarijo; nastanejo, postanejo splošno moderne, nato pa zaidoje v zatón in pozabo. Obleka, ki je bila pred leti moderna po vzorčastih okraskih blaga in po kroju, je danes zastarela. Orodje, ki ga je obrtnik pred davnimi leti z veseljem rabil, se je danes moralo umakniti novejšemu, boljšemu. Leposlovna knjiga, ki obravnava vprašanje, ki je pred prvo svetovno vojno vznemirjalo človeško sree, je sedaj postala nezanimiva, ker nas zanimajo druga življenjska vprašanja. Socialni nauk, ki je dobro urejal gospodarstvo v dobi celov, danes nima več pomena. Celotno ali ona cerkvena pobožnost je sodobna lahko za eno dobo, ako namreč želi Cerkev z njo pravilno rešiti in usmeriti zadevo, ki prav ta krat vznemirja ljudstvo; ko bo ta zadeva minula, se bo nehala tudi ta cerkvena pobožnost, — kakor so tudi postali nesodobni ali so se že kar razšli n. pr. samostanski redovi, ki so si stavili kakšno posebno nalogo in so jo tudi že izvršili, recimo razni viteški redovi. — Vse, kar ima svoj izvor v menjajočih se zunanjih prilikah ali v spreminjajočih se človeških željah in potrebah: vse to postane sodobno in modernno, potem pa zastari in okori.

Kaj ostane vedno sodobno?

Sredi teh bežnih stvari, nazorov iz stremljenj pa stoji kakor granitne skale v valujočem morju resnice, ki so vzvišene nad kraj in čas, ki so vedno enako sodobne in ki nikoli ne zastarajo. Resnica, da je tri in štiri sedem, je vedno enako pravilna in moderna. Kdor se bo pri zidanju hiše oprijel trditve, da je tri in štiri šest, bo kmalu stal pred žalostnimi razvalinami. — Resnica, da ima človek dušo, ki je neumrljiva, bo vedno zelo sodobna. Ako namreč opazujemo tako zvana duševna dejanja, spoznam, da so nekaj popolnoma drugačnega, kakor so telesna dejanja; mora jih torej povzročiti in nositi neko počelo, duša, ki je nekaj popolnoma drugačnega, kakor je pa človeško telo. In ker duša nima delcev, da bi mogla v nje razpasti, bo vedno trajala v celoti in bo torej neumrljiva, kakor to podrobneje dokazuje duše-

slovje. — In vedno bo sodobna in moderna zahteva: Ne laži, ne pomagaj si z lažjo! Če namreč pomislim, kakšen namer ima človeški govor in kako ga laž grdo zlorablja, moram reči: Ni ga kraja in ga ne bo časa, ko bi bila laž dovoljena, pravilna in sodobna. — In tako dalje.

Ali ni torej naš šibki um vendarle nekaj čudovitega, ker more, četudi je navezan na kraj in čas, spoznavati resnice, ki so vzvišene nad menjavo časa in razmer?

Kaj moramo šele reči o resnicah, katerih ni spoznala človeška pamet, ki se končno le lahko zmoti,

NOVI DOKAZI

popolnoma ponesrečene rešitve vprašanja Julijske Krajine

Sprememba mej v Julijski krajini se je izvršila v znamenju splošne nezadovoljnosti obeh narodov na tem ozemlju.

1. Slovenci, ki pripadajo F. L. R. J., so skoro vsi potrti, tudi taki, ki se morali vpiti: »Hočemo Tital!« Tisoči pa so v obupni žalosti in z grenkimi solzami zapustili svoje domove ter se podali v mrzlo tujino z mračnim pogledom v bodočnost; ni begunec, ki ne bi zapuščal svojega doma. le v skrbi za svoje golo življenje

2. Italijani kažejo svojo nezadovoljnost z besnim sovraštvom proti Slovincem. Ob demonstracijah so pokazali, da ne sovražijo le slovenskih komunistov, ki so zagrešili toliko zločinov proti Italijanom in še več proti Slovincem samim, — ampak tudi do nedolžnih slovenskih žrtev rdečega nasilja. Pokazali so, da nočejo pravičnega in mirnega sožitja s Slovenci v italijanskih mejah. Upajmo, da gre le za mladino, ki so jo nahujkali najbolj nestrpni motileci miru med narodi.

Ti dve dejstvi sta pokazali vsemu svetu, da ZN še niso našli za Julijsko krajino tiste rešitve, ki bi mogla uspešno zavarovati trajen in pravičen mir na tej tako občutljivi točki svetovne politike.

Zato bodo morali državniki in diplomati ZN še in še misliti na tisto rešitev, katero mnogi tuštran Oceana in onstran njega tako močno pričajo in ki bi izključila vsako tekmovanje med Jugoslavijo in Italijo ter obenem zagotovila Slovanom in Italijanom na tem ozemlju tisto enakopravnost in vse tiste svoboščine, za katere so se borile vse resnično demokratične sile sveta.

marvoč nam jih je razodel Bog, neskončna Resnica, ki se ne more zmotiti in nas ne more prevariti! Kako je vsaka od Boga razodeta resnica večno veljavna, sodobna in važna! Kako je vedno sodobno krščanstvo; kako je vedno moderna Cerkev božja, ki vso božje razodetje nezmotno oznanja in razlaga!

Ali ni naša zemlja nekaj silno stalnega? Zgodovina gre preko nje, zemlja pa ostane ista. Ali ni nekaj zelo stalnega to božje sonce, ki obseva okoli njega se sukajočo zemljo, samo pa (vsaj navidezno) stoji in miruje? In kako stalno in enakomerno se nam zdi gibanje zvezd na nočnem nebu; zvezdoslovce točno ve: ob tej uri in minuti se bo tam in tam pokazala ta in ta zvezda. — Pa je vendar bil Nekdo, Kristus, ki je z brezprimerno samozavestjo zaklical: »Nebo in zemlja bosta prešla, meje besede pa ne bodo prešle.« Vedno bodo imele polno veljavo in polno moč. Od človeka pa zavisi, ali se za Kristusovo besedo, za krščanstvo, zmeni ali ne; ali v njegovi luči gleda, presoja in uravnava dojanja in dogodke, ali jih ne. Samo v tej božji luči se pravilno vidi in pravilno hodi.

Česa naj se torej držimo?

»Gospod, h komu pojdemo? Besede večnega življenja imas.« To izpoved apostolskega prvaka Petra večkrat hvaležno ponavljajmo Kristusu, Sinu božjemu in našemu nezmotnemu Učeniku. In pustimo, naj nam njegov nauk obseva vsako našo misel, vsako našo tiho željo, sleherno našo besedo, sleherno naše dejanje! V svitu Krstusovega nauka prosajmo tudi vse, kar se na zemlji snuje in dogaja.

Z brezmejno zavestjo o večni sodobnosti in modernosti, važnosti in potrebnosti Kristusovih načel je spreobrnjeni apostol Pavel zapisal versko in нравno zablodelim prebivalcem velenosta Rima: »Ne sramujem se evangelija; božja moč je namreč, v rešenje vsakemu.«

Da, vsakemu je krščanstvo božja luč in božja moč. Tudi nam, ki živimo sredi te zmede pojmov in nazorov. Kakor je večni Bog vedno sodoben, tako je vedno sodoben tudi božji nauk, krščanstvo.

Mrtve ribe

Ob ameriški obali so opazili velkanski plavajoči blok mrtvih rib. Elok je dolg 100 km, širok pa 40 km. RIBE so bile tako gosto strnjene, da bi človek lahko hodil po morju kakor sv. Peter.

So li duhovniki odgovorni za zločin v Lanišću?

Žrtve so zločinci

Komunistična propaganda z na čelu dr. Vladimirom Bakaričem, predsednikom vlade F. R. Hrvatske, skuša zvaliti odgovornost za krvave dogodke v Lanišću na — duhovnike. Znesramno drznim manevrom hočejo prikazati napadano za napadalce, žrtve za zločince. Duhovniki naj bi izzvali ta zločin s konferenco v Paznu, kjer so baje doleteli, da ne bodo mogle biti za birmansko botre »cerkvi sovražne osebe«, vojaki jugoslovanske armade ter graditelji mladinske proge v Jugoslaviji. Tako naj bi bili duhovniki izvajali nasilje nad skupino vernikov, katerim so hoteli prepričati prejem sv. birne, ter tako kršili jugoslovansko ustavo, ki štiti »svobodo vere in vesti«. Duhovniki — tako pravijo — so pri tem zlorabljali svobodo vere v politične namene, ker so hoteli prikazati komuniste in zgolj civilno poročene osebe kot nevedne sv. zakramentov, da bi tako odtrgali verno množico od komunistične partije ter od civilnih aktov, ki jih določa ustava.

Ker pa komunisti sami čutijo, da je provara preveč prozorna, si zelo prizadevajo, da bi ji dali vsaj videz verjetnosti. To bi se zgodilo, če bi te trditve iznesla kaka »visoka cerkvena osebnost«, slično kot so stori-li glede »popolne verske svobode« v Jugoslaviji ameriški filokomunistični protestantovski pastori ter znani anglikanski protikatoliški »canterburyjski škof«.

»Doktor bogoslovja« pere zamorce in »biksa« bele ljudi

S tako zamisljivo je stopil urednik komunističnega »Primorsk. dnevnika«, kot sam poroča v štev. z dne 6. sept. 1947, k nekemu »uglednemu duhovniku, doktorju bogoslovja«, da bi se z njim pomenil o dogodkih v Lanišću. »Doktor bogoslovja« je v začetku razgovora ostro obsodil zločin v Lanišću in dobesedno izjavil: »Kar se duhovnikov tiče, mislim, da nimajo pri zločinu nobene krivde.« V prepričanju, da si je s temi izjavami dal zadostno spričevanje pravovernosti ter si tako pridobil zaupanje vernikov, je prešel k bistvu razprave: obožil je duhovnike, da so bili »sovzrok krvav-

vih dogodkov, ker so v nasprotju s cerkvenim pravom razpravljali, kdo ne more biti birmanski boter; očital jim je, da so hoteli biti »bolj papeški kot papež«; označil je konferenco v Pazinu kot »vse graje vredno napako«, ki je morala nujno privedi do usodnih posledic.

Ne bomo raziskovali, ali ni neimenovani »doktor bogoslovja« le plod urednikove domišljije. Če pa ta »doktor bogoslovja« res obstaja, mu kar najodločneje odrekamo tudi najbolj elementarno poznanje cerkvenega prava, odklanjamo njegove razlage cerkvenih postav ter odločno zavračamo njegove trditve, da niso bili sklepi pazinske konference v skladu s cerkvenim zakonikom.

Krivi tolmač prava

Da ni ta »doktor bogoslovja« preveč domač s cerkvenim pravom, sledi že iz tega, da rabi izraz »paragraf« namesto znanstveno opredeljenega in splošno rabljenega izraza »kanon«. Nadaljnje njegovo nepoznanje ali zlonamerno potvarjanje cerkvenega prava je razvidno iz naslednjih dejstev:

1. Iz lažne trditve, da ima cerkveni zakonik le tri kanone, ki govore o birmanskih botrih, medtem ko govori o njih šest kanonov (kan. 793-798), odnosno devet, ako pristojemo še tri druge (kan. 765, 766, 2256), ki tudi urejajo pravo o birmanskih botrih.

2. Iz napačnega navajanja kan. 794 in 795 mesto kan. 795 in 796.

3. Pri navajanju kan. 795, točke 2, govorec o predpogojih, da je kdo veljavno birmanski boter, nameno ma izpušča pogoj: »da ni zapisan v nobeno razkolniško ločino.« Sam Bakarić je namreč očital, da so duhovniki hoteli svojevoljno prepovedati vojakom jugoslovanske armade biti birmanski botri, medtem ko sledi iz te izrecne odredbe, da so sploh nezmožni biti birmanski botri oni jugoslovanski vojaki, ki so pravoslavne (razkolniške) in še zlasti muslimanske (nekrščanske) veroizpovedi.

4. Kan. 796 ukazuje, naj se upošteva jo odredbe kan. 766. Ko je naš »doktor bogoslovja« navajal ta kanon, je spet, zlonamerno seveda, izpustil velevažni predpis: Ne more biti vredno za botra oni, ki je »izključen od častnih cerkvenih opravil ali pravno brezčasten, pa brez sodbe... ali drugače očiten hudodelac ali dejansko brezčasten.« (Kan. 766, 2). Izrecno so torej izključeni od cerkvenih častnih opravil, kot biti krstni ali birmanski botri (kan. 2256), vsi oni, ki so: 1. pravno brezčastni, 2. očitni hudodelci, 3. dejansko brezčastni.

Na osnovi kan. 2293 so brez sodbe pravno brezčastni vsi oni, ki so izrecno proglašeni za take v posameznih slučajih, na pr. kdor oskruni sv. hostije (kan. 2320); kdor oskruni mrliča ali grobove (kan. 2328); dvobojevnik (kan. 2351); bigamisti, to je zakonci, ki hočejo skleniti, medtem ko živi njihov drug, nov zakon, pa čeprav samo civilnega (kan. 2356); tisti, ki zagreše javno prešuštvo ali žive v javnem konkubinatu (kan. 2357), na pr. oni, ki so zgolj civilno poročeni. Dejansko brezčastni so oni, ki so radi zločinov ali nemoralnega življenja izgubili ugled in dobro ime pri poštenih in resnih vernikih. Med dejansko brezčastne moramo pač prištevati javne grešnike, na pr. one, ki veliko let ne hodijo več v cerkev;

osebe, ki so vpisane v framosonsko družbo ali v druga društva iste vrste, ki rovarijo proti Cerkvi (kan. 2335), na pr. formalne komuniste. Kan. 2294 izrecno ukazuje, da je oni, ki ga je zadelo pravna brezčastnost, onesposobljen, da bi opravljali cerkvena častna opravila in mu je treba zabraniti, da bi vršil kako bogoslužno opravilo. Enako je treba zavrniti od izvrševanja bogoslužnih opravil in od častnih cerkvenih opravil tistoga, ki je dejansko brezčasten.

Duhovniki so napravili le svojo dolžnost

Na podlagi navedenih cerkvenih predpisov ugotavljamo:

1. Duhovniška konferenca v Pazinu je bila zakonita, v popolnem skladu s cerkvenim zakonikom.

2. Sklepi, ki so bili sprejeti na tej konferenci, so zgolj aplikacija navedenih kanoničnih odredb. Pripomniti pa moramo, da duhovniki niso niti od daleč izvajali vseh teh odredb, ampak so se domenili, da bodo vernike opozorili samo na najbolj kričeče in da se bodo še pri teh držali najmilejše razlage cer-

kvenih postav, upoštevajoč vse olajševalne okoliščine, ki izvirajo iz razmer kraja in časa.

3. Duhovniki, ki so vršili tako samo svojo dolžnost, in to z vso previdnostjo in dobrohotnostjo, ne nosijo najmanjše odgovornosti za dogodke v Lanišću. To mora priznati vsakdo, ki še verjame v sv. Cerkev in upošteva njeno zakonodajo.

4. Obsodba pazinske konference ter aretacija preč. g. Ceka in msgr. Ukmarja je kričeče vmešavanje v zgolj cerkvene zadeve, zločin zoper svobodo vere in zoper vršitev verskih obredov ter krivično odvzete osebnosti ljudem, ki so vršili samo svoje verske dolžnosti.

5. Zločin v Lanišću je torej delo komunistov, plod njihovega sovražstva do Boga in vere.

S ponosom in občudovanjem gledamo na mladega istrskega mučonca Mirka Bulešiča ter z utripajočim srcem sledimo usodi spoznavalca msgr. dr. Ukmarja ter drugih duhovnikov, katere bo cerkvena zgodovina prav gotovo štela med krščanske junake, ki so se borili in padali na braniku sv. vere.

Pojasnilo k dogodkom na Brezjah

Senzacionalna vest, ki jo je radio in tisk razširil o Brezjah, največji slovenski božji poti, je dala povod za najrazličnejše govorice. Zaradi spoštovanja do resnice je treba podati stvarno pojasnilo, da bodo mogli ljudje dobre volje prav presoditi, kaj je v ozadju.

»Primorski dnevnik« z dne 24. 8. t. l., opirajoč se na »Slov. poročevalca«, pravi, da so bili ob prvih romanja na Brezje 15. avg. v jutranjih urah raztreseni po Brezjah sovražni letaki, ki žalijo ljudsko demokratično oblast. Zaradi tega je narodna milica napravila preiskavo tudi v samostanu, kjer je našla orožje, vojaško opremo, tujo valuto...

Romarji niso videli nikakih letakov; tudi romarji iz Gorice, ki so bili tega dne na Brezjah, izpovedujejo drug za drugim, da ni bilo nobenih letakov v bližini cerkve in da je vsa cerkvena dopolnanska pobožnost ob ogromni udeležbi vernikov potekala povsem mirno in lepo.

Popoldne je pa neki možakar iz Lese pri Bledu pripeljal 6 hl vina. Ker ni do bitil pijače v gostilni, so žejni romarji kar planili po vinu in se v kratkem prav po gorenjsko natreskali. Ker pa možek, ki je nenadoma pripeljal vino, — kdo ve, iz kakšnega namena in na kakšen način? — ni hotel več točiti, so nekateri zagrabili gorjace. Nastal je pretep. Tako: se je pojavila narodna milica, ki jo je množica sprejela z vzkliki: »Zivio kralj Peter! Dol z Titom!«

Je to resnično ozadje dogodkov. Verjetno je, da je milica ta dogodek, — bodisi da so ga uprizorili komunisti sami, bodisi da je prišlo do njega zaradi vse splošne nezadovoljnosti, — izrabila kot opravičilo za preiskavo v samostanu. Nato je bilo izdano senzacionalno poročilo o p. Francu Bonaventuri Resmanu.

1. Orožje, vojaško opremo, uniforme naj bi imel. Koliko drži ta očitek, je vsakemu znano, kdor pozna p. Bonaventuro. Njegova osebnost je znana vsej Gorenjski, Stajerski in Dolenjski in je daleč čez meje. Saj je več kot četrto stoletja dneve in noči predsedal v spovednici na Brezjah. Edino razvedrilo, ki si ga je privoščil, je bilo to, da je v ponedeljkih po napornih nedeljah zahajal na bližnjo Debrčo, doma je pa od časa do časa po-

strašil vrabce s pištolo, za katero je imel dovoljenje. Če bi jo imel tudi sedaj, ko se je vrnil na Brezje, odkoder so ga z ostalo družino pregnali Nemci 1941. leta, se ni čuditi. Če bi bil to mlad mož, bi zaradi preproste pištolo v današnjih časih lahko kdo kaj slabega sumil o njem, toda p. Bonaventura je sivolas starček, ki je letos obhajal svojo zlato mašo. Kaj neki bi 74 letni možček počel z orožjem in vojaško opremo...? Kdo bi nanj stavil kašeno upanje, da bi sodeloval pri prevarnih dejanjih.

2. Tuja valuta in denar... Naravno! On je vendar upravljal cerkveno miloščino. Med njo je pa bilo vedno kaj tujega denarja. Saj na Brezje prihajajo Primorci z lrami, Korosci s šilingi; pred vojno je bil med miloščino denar iz vseh delov sveta. In ker je on oskrboval miloščino, je bilo pri njem seveda tudi nekaj denarja, ki pa ni ne njegove samostanski. Brezjanska cerkev je namreč škofijska last in od časa do časa je nabrano miloščino vestno oddajal ljubljanskemu škofu ordinariatu. Tu pa niti od daleč ni toliko, kolikor mu je podtikajo. V zlatih predvojnih časih ni celoletna miloščina dosegla niti sence enega milijona.

Ker duhovščina nima plač in ker je denar zelo zgubil na vrednosti, je verjetno, da številni romarji sedaj bolj radodarno podpirajo Cerkev.

3. Vojaški radioaparati. P. Bonaventura je imel radio v svoji sobi tudi prej. Podaril mu ga je prijatelj-sošolec. Ob njega je prišel l. 1941., a isti prijatelj mu je zepet nabavil majhen radio in tega je ob povratku na Brezje gotovo vzel s seboj. Če se tudi vojaški poslužujejo take vrste radioaparata, radi tega še ni vojaški; še manj bi mu pa mogel kdo podtikati kakršnokoli krivdo, ker tu ni ne sluha ne duha o ODDAJNEM aparatu.

Kaj hočejo komunisti s tem? Iz zamolčanega resničnega stanja dogodkov in iz senzacionalnega poročanja ni težko razbrati, da bi se radi s temi senzacionalnimi najdami pred javnostjo opravičili, oko bi lepega dne udarili po samih Brezjah, največji slovenski božji poti. Brezje so namreč kraj utehe trpečim vernikom; tekoča vest pa za rdeče brezbožnike!

Kaj pravijo Amerikanci o delavcih v Rusiji

Ministrstvo dela v Združenih državah Severne Amerike je izdalo poročilo o položaju delavcev v sovjetski Rusiji. Pri sestavi poročila so sodelovali najbolj merodajni možje v državi. Poročilo pravi:

V zadnjem letu so se povišale plače sovjetskim delavcem za 25%, medtem ko so se cene dvignile za 166%. Srednja delavska plača je 500 rubljev na mesec. Temu je treba prišteti še nadure, tako da zasluži povprečen delavec od 500 do 1000 rubljev na mesec. V primeri z ameriškim delavcem zasluži sovjetski eno desetino, kajti ameriški delavec zasluži 50 dolarjev na teden.

Najbolje plačani delavci v Sovjetski Rusiji so tisti, ki so zaposleni pri težki industriji in v promotivnih. Najslabše so plačani tekstilni delavci. Tehnik dobi dvakrat več kot delavec; državni uradniki 10 do 20 krat več. »Stahanovci« zaslužijo tudi do 400 krat več kot navadni delavci.

Za navadnega delavca je zelo težko živeti s 500 rublji na mesec, čeprav kupuje v zadrugah, kjer pa je vse na izkaznico.

V Rusiji so tudi trgovine, kjer si je mogoče nabaviti reči, ki niso na izkaznico. Toda cene v takih trgovinah so za delavca veliko previsoke. V teh trgovinah lahko kupiš kožuh, radio ali karkoli ti srce poželi, ampak imeti moraš denar. Toda poleg tega moraš imeti še izkaznico o »prednosti«, kajti blago v takih trgovinah je določeno predvsem za uradnike in tehnike.

Razlika v cenah med zadrugami in temi skladišči je veličanska. N. pr. kožuh, ki v zadrugi stane plačo dveh mesecev, stane v skladišču plačo celega leta. Tudi novi način premij, ki ga je uvedla država lanske leto, ko je določila posebne nagrade tistim podjetjem, ki presežejo določeno mero proizvodnje, ne pomore veliko posameznemu delavcu. Zakaj polovica nagrade gre za nabavo novih strojev, zidanje novih tvarin, gradnjo novih delavskih hiš itd. Druga polovica pa za gradnjo novih športnih igrišč in za druge socialne ustanove. Tako da delavcu ne ostane drugega kakor nadure in tekmovanje, če si hoče pomagati.

V tem bo tudi vzrok, zakaj držijo delavske plače tako nizko. Na ta način jo delavec hočeš nočeš prisiljen, da več časa in bolj intenzivno dela.

DOMAČE NOVICE

Dva apostolska administratorja

Sv. stolica je te dni imenovala monsinjorja dr. Franca Močnika, nadžupnika v Solkanu, in monsinjorja dr. Mihaela Toroša, predsednika cerkvenega sodišča, za apostolska administratorja.

Prvi bo upravljal del goriške nadškofije, ki je pripadel Jugoslaviji, drugi pa združeni škofiji Poreč-Pulj.

Obema izrekamo iskreno čestitke k visoki časti, a obenem jima želimo obilo božje pomoči pri izredno težki in odgovorni službi.

Konkurzni razpis

Knez nadškofijski ordinariat v Gorici razpisuje s pričujočim dopisom naslednje župnije: Devin, Do-

berdob, Mavhinje, Standrež ter Zgonik. Rok za vlaganje prošelj, ki naj bodo pravilno opremljene kot predpisano v 145. sinodalni konstituciji, se zaključuje dne 15. okt. 1947. Prošnje naj se naslovijo na goriški ordinariat.

V Gorici, dne 16. sept. 1947.

Dr. Rudolf Klincec, kancler

DRAGOVICA PRI BATAH

Pri nas gre dobro le rdečim koritarjem. Kmetje in delavci prav ni ne vedo o dobrotah, ki jih na vsa usta razglašajo rdeči časopisi in razni izletniki, ki hodijo jest in pit v Jugoslavijo in cone B na račun izkoriščenega ljudstva. To je le grda propaganda, ki je čisto navadno norčevanje iz bednih suknjev.

Med stiskane ljudi je spadal tudi Rafael Pavšič iz Lokovca. Tri otroke je imel in četrtega je pričakoval. Ker ni imel za svojo neprekrbljeno deco potrebnega živeža, si je hotel za lačne otroke nabaviti v mestu nekaj živeža. Ko je prekoraril Morganovo črto pri Dragovici, so ga obmojni rdeči fašisti ali brezsrčni komunisti ubili.

Mlada setev

Pred kratkim je izšla 5-6 št. Vebina je izredno bogata in postrana. Pogumen in odkrit se mi zdi prvi članek: Pismo iz tujine. Odlična in jasna beseda o sedanjih razmerah v svetu. »Moj Bog in moj Krasc mladega pisatelja Mihajlova, ki se je že oglašil v Ml. s., je s precejšnjo pisateljsko silo napisana črtica o kraškem fantu, ki v tujini postane mašnik, da se vrne na »svoj Krasc«. V spomin Stanka Vuka je J. Čok napisal članek: Stanko Vuk — tržaški pesnik. Poleg tega so našle rjenje 3 Vukove pesmi. Največjo vrednost pa daje pričujoči številki odlomek »Sin Človekov« iz nove pesnitve dr. Antona Novačana, ki je letos praznoval šestdesetletnico rojstva. Svoji pesnitvi je Novačan dal naslov: »Peti evanجيل.« Objavljeni odlomek, ki šteje 20 sonetov, nam kaže, kako se je avtor »Hermana Celjskega« vživel v novo dramo, v življenje Kristusa — Boga. Poleg teh so še nekatere pesmi in članki, ki so bolj bogatijo pričujočo številko. Mlado setev vsem toplo priporočamo. Stane 80 lir in se dobi v Trstu pri Fortunatu in v Gorici v Katol. knjigarni.

Darovi:

N. N. iz Gorice 1000; Urhu za njegove rajže 200; prijatelji izpod Krna Slov. Primorec z željo, da bi nas spremljal do lepše bodočnosti 1500; iz Bovca preplačila 160; iz Medane v čast M. B. Višarski 200; N. N. 200; v slovo 500; iz Tirolske Urhu za Kozarec vipavca 100; nekdo iz Modreje 65; iz cone B 100; iz cone B 100; bolnica, ki rada čita Slov. Primorec, 200; zadnji pozdrav Slov. Primorec 100; N. N. 200; N. N. iz cone A 2000; N. N. 1000; od nekod iz okolice 1000+1000. Bog povrni!

Za »Slovensko sirotišče«:

Alojzij Lenardič 21 L, N. N. v Mirnu 1000 L. Srčna hvala!

Odgovorni urednik

Dr. BONAVENTURA MAHNIČ

Tisk. G. Iucchi — Gorica

Tiskano z dovoljenjem A. I. S.

Hlapec Ferjan

Medtem se je pojavila v zadevi obsojenega Ferjana rahla sled, ki bi utegnila dovesti do pravih krivcev pri zločinu. Zaenkrat pa je ostalo še vse tajno. — Dolinarica je šla s svojim najstarejšim sinom Janezom na božjo pot na Brezje. Pri tej priložnosti si je hotela v bližnjem trgu kupiti uro, ker sta ji bili ob požaru poleg nakitja ukradeni tudi dve uri. Urar je razložil pred njo na izbiri različne stvari, nove in stare. Hipoma se je žena zdrznila. Spoznala je namreč med starejšimi predmeti zlato verižico, ki ji je bila ukradena. Ni bila možna nobena prevara, ne, vse se je ujemalo, celo srebrna ploščica z vrezanimi začetnima črkama njenega imena: U. D. (Uršula Dolinar). Razodela je svojo najdbo u-

rarju in ta se je po majhnem premisleku spomnil, da mu je prinesla pred kakimi petimi tedni to verižico na prodaj neka mlajša prepadena ženska. Takoj so obvestili o tem policijo. Prišel je v urarsko trgovino policijski uradnik in je hotel zvedeti natančno o vseh podrobnostih. Nato je prizadetim strogo zapovedal, da morajo biti o najdbi ukradene verižice popolnoma tiho. Ker je bilo gospodinjstvo ukradenega več nakitja, je bilo skoraj gotovo, da bo tatica ali prikrivalka še kdaj prišla k urarju in mu ponudila še kak predmet na prodaj. Tedaj bi dal urar osebo takoj prijeti.

XIII.

Hudovernik in njegova žena Neža sta bolehalo že nekaj časa. Drug drugemu sta neprestano tožila o svojih bolečinah, pa drug drugemu ni veroval. Slednjič sta bila pa le prisiljena, da sta dala poklicati zdravnika. Ta je ugotovil pri ženi

bolelost na ledvicah in pri možu napredujočo vodenico. Priporočil je obema kolikor mogoče miru in jima predpisal neko zdravilo. Z zdravnikovo rzsodbo je bil možič zelo nezadovoljen in je ogorčeno zabavljaj, češ da so študirani »dolarji« sami puhloglavci in osli, ki bi jih bilo treba krmiti s slamo in ovsom, namesto da žrejo dragoceni denar. Poklicati je treba pač druge ljudi, ki kaj razumejo. Obrnil se je nato na staro, daleč znano žensko, ki je zdravila s skrivnostnimi leki. Ko je prišla ta in slišala zdravnikovo ugotovitev in odredbo, se je namrdnila, zavrgla predpisana zdravila, napravila svoj hokus-pokus, dala neki prašek in izjavila, da njuno stanje sploh ni tako hudo, le da se morata mnogo gibati na svežem zraku, potem da bo šlo hitro na bolje. Pri Neži je šlo res hitro, toda ne na bolje, ampak na slabše. Prehladila se je in iz tega se je

razvila obojestranska pljučnica. Bolezen je zelo naglo napredovala in v kljub skrbni negi, s katero je stregla Milka svoji teti, ni bilo več pomoči. Tretji dan so morali bolnico že previečiti s poslednjimi zakramenti in šteti dan je umrla. Smon, njen mož, je bil ves iz sebe, ker se ni nadejal, da bo do tega prišlo. Skril se je v hiši nekam v kot, ni mu bilo mar za jed in šele ob ženinem pogrebu se je zopet prikazal. Nato je neprestano capljaj po hiši iz enega prostora v drugega, kot bi nekaj iskal. Pri tem je mrmljal in rončal: »Toga bi Neža ne smela napraviti, lepo nikakor ni to od nje, da je kar tako odšla, ne da bi koga vprašala, in da je pustila vse vnevar, naj garajo drugi namesto nje«. — Ženina smrt je šla možičku veliko bolj do srca, kot je to pokazal na zunaj. Občutek osamelosti in zadrževano žalovanje je pa slabo vplivalo na njegovo zdrav-

stveno stanje. Od dne do dne je teže dihal in ponoči ga je hotelo večkrat kar zadušiti. Tedaj je klical bolnik Milko. Ta si je na vso moč prizadevala, da bi stricu pomagala, ga dvigala na postelji, mu pokladala blazine, podajala zdravilo in ga vzpodbujala. Pa nobene reči ni mogla storiti staremu čudaku po volji. Venomer je sitnari in zbadal: »Ti si pa res neumna trapa in narediš vse narobe. Neža je znala to veliko bolje, ti se pa nisi ničesar naučila; čim starejša si, tem manj pameti imaš.«

Ko mu je potem odleglo, je zopet posmehljivo govoril:

»Ne, ne, to je bila samo hipna slabost in je brez pomena. Malo neugodje v trebuhu in prsih še ne strežravega človeka. Zaradi mene bi lahko mirno ležala in ti ne bi bilo treba vstajati ter uganjati, takega hrupa.«

(Nadaljevanje prihodnjije)